

Прогноз фітосанітарного стану та рекомендації щодо захисту основних сільськогосподарських рослин у господарствах Івано-Франківської області в липні 2021 року

На території області в червні погоду визначав антициклон, який зумовлював спекотну, сонячну погоду. Опади відмічались локально у супроводі гроз, місцями з градом і шквалами, нерівномірним розподілом по території області. За таких погодних умов тривав прискорений розвиток сільгоспкультур.

Розвиток шкідливих об'єктів у липні залежатиме від погодних умов. Тому моніторинг фітосанітарного стану сільськогосподарських рослин матиме важливе значення в регулюванні чисельності шкідливих організмів, своєчасному застосуванні засобів захисту рослин.

Багатоїдні шкідники

В I-II декадах липня проходитиме літ **стеблового (кукурудзяного) метелика**, який розпочався в кінці червня. Інтенсивність льоту та відкладання яєць зростатиме за умов помірної вологості погоди (температура +18-30⁰С і вологості більше 70%), усі стадії фітофага розвиватимуться в оптимальні строки, осередково формуватиметься надпорогова чисельність та шкідливість гусені. За умов зниження відносної вологості й аномально високих температур повітря спостерігатиметься часткова або повна загибель яйцекладок та гусені молодших віків.

На початку та під час масового відкладання яєць для обмеження чисельності і шкідливості фітофага проводять знищення бур'янів і квітучих нектароносів, міжрядні розпушування просапних культур, випускають трихограму вогнивої форми.

До випуску трихограми в кількості 50-100 тис. самиць на 1 га приступають на початку відкладання яєць. В період масового відкладання яєць (приблизно через 2 тижні після початку, залежно від погодно-кліматичних умов) випуск трихограми проводять повторно.

За наявності яйцекладок на 18% рослин або 6-8% рослин з гусінню фітофага посіви обприскують інсектицидами дозволеними «Переліком...» до використання в Україні.

В липні повсюди залишається ймовірність появи та шкідливості личинок **чортополохівки** (сонцевика будякового), що потребує проведення постійних обстежень просапних культур (сої, соняшнику), овочевих (томати) та плодкових (яблуні, винограду). Нагадуємо, що гусениці чортополохівки дуже ненажерливі і здатні швидко пересуватися в пошуках нової поживи. В разі виявлення шкідливості личинок чортополохівки необхідне проведення заходів захисту – крайових або суцільних обробок інсектицидами, дозволеними «Переліком...» до використання в Україні на відповідних культурах проти листогризух шкідників.

Початок льоту II покоління **совок: городньої, с- чорна** ймовірний у II декаді липня, капустиної совки в III декаді липня. За настання оптимальних умов (температура +20-27⁰С і відносної вологості більше 70%) для розвитку шкідників ймовірне утворення осередків підвищеної чисельності і шкідливості фітофагів у посівах кукурудзи, буряків, овочів, багаторічних трав. В осередках високої чисельності гусені (ЕПШ у буряках 1-2, інших просапних 3-8 екз. на кв.м) застосовують дозволени інсектициди.

Обробітки краще проводити в найбільш уразливий період - виплодження - поява гусениць II віку, у вечірні години, коли вони живляться відкрито і найбільш уразливі.

Гусениці підгризаючих совок (озимої, окличної), дохарчувавшись у посівах просапних, овочевих культур, відходять на заляльковування.

В другій половині липня проходитиме літ II покоління **АБМ** (американського білого метелика). Обмежить поширення шкідника це видалення гілок з гніздами де їх обрізають і спалюють, а також 2-3-кратна обробка рекомендованими інсектицидами згідно «Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні».

Шкідники і хвороби зернових та зернобобових культур.

Хлібні клопи продовжуватимуть завдавати шкоду в посівах зернових культур. Личинки старших віків, імаго нового покоління живитимуться зерном, готуючись до перезимівлі та накопичуючи запас жиру. Клопи, що не встигнуть дохарчуватися до збирання врожаю, живитимуться під валками скошених хлібів, на диких злаках. Пошкоджені зернівки стають щуплі, зморшкуваті, зі слідами уколу у вигляді темної крапки, навколо якої помітна зона пошкодження - світло-жовта пляма; ендосперм в цій зоні стає крихким. Під дією ферментів знижується пружність клейковини, підвищується її розтягнення і, як наслідок, погіршуються хлібопекарські якості борошна, знижується схожість і якість зерна.

В колосках **пшениці, ячменю, жита** дозріває зерно пошкоджуватимуть **хлібні жуки та жужелиця**, що осередково може призвести до зменшення маси зерна. Живлення більшості жуків хлібною жужелицею закінчиться до настання жнив, фітофаги зосереджуватимуться в місцях втрати зерна. За сухої і спекотної погоди липня імаго перебуватимуть у стані літньої діапаузи.

Личинки злакових **п'явиць** заляльковуватимуться у ґрунті, звідки наступного року вийде жук. На злакових бур'янах та колосках ярих зернових культур розвиватимуться літні покоління **злакових мух**, зокрема **шведської**. Повсюди **трипси, злакові попелиці** продовжуватимуть харчування рослинними соками.

Помірно тепла і волога погода обумовлюватиме інтенсивний розвиток хвороб колосу. Фітосанітарне значення на посівах матимуть збудники **фузаріозу, оливкової плісняви, альтернаріозу, септоріозу**, що створюватиме проблеми з використанням хворого зерна. **Кореневі гнилі (церкоспорельозні, фузаріозні)** в посівах зернових викликають **білоколосість і щуплозерність**, від чого втрати врожаю можуть досягати 30% і більше. За частих дощів, високої вологості та помірних температур розвиватиметься та поширюватиметься **гельмінтоспоріоз ячменю** та інші **плямистості**, що спричинять побуріння зародка зерна пшениці.

Зменшення можливої шкоди від хвороб колосу в липні досягається своєчасним проведенням збиральних робіт методом прямого комбайнування, розпочинаючи з уражених площ, насінневих посівів, швидким очищенням та просушуванням зерна до 13-14% вологості з метою запобігання його перезараженню збудниками хвороб.

Посіви **кукурудзи** продовжуватимуть заселяти та пошкоджувати **попелиці**, осередково уражуватимуть **гельмінтоспоріоз, летуча та пухирчаста сажки**.

При встановленні сухої і спекотної погоди в посівах **сої** розвиватимуться й шкодитимуть **попелиці, трипси, клопи, павутинний кліщ, гусінь акацієвої вогнівки, листогризух совок**.

У фазу формування бобів за надпорогової чисельності шкідників посіви захищають рекомендованими інсектицидами згідно «Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні».

Підвищена вологість повітря сприятиме поширенню **аскохітозу, пероноспорозу, церкоспорозу**.

За появи перших ознак захворювань під час бутонізації - цвітіння на насінневих посівах сої проводять обробку рослин дозволеними фунгіцидами.

Шкідники і хвороби технічних культур

Повсюди посівам **буряків** за помірно теплої та сухої погоди загрожуватиме масове розмноження **бурякової листкової попелиці**. Скрізь шкоду різних ступенів можуть нанести бурякам **листогризучі та підгризаючі совки, щитоноски, мінуючі мухи, личинки дротяників і несправжніх дротяників**.

Короткочасні дощі, ранкові рясні роси і температури повітря в межах +21°C сприятимуть розвитку **церкоспорозу** у посівах буряків, насамперед кормових та столових. Надалі церкоспороз розвиватиметься в посівах повсюдно. За температури 20-25°C і відносної вологості повітря вище 70% у посівах поширюватиметься **пероноспороз, альтернاریоз, рамуляріоз, борошниста роса, фомоз**, інші хвороби листків. **Вірусні жовтяницю і мозаїку** розповсюджуватимуть сисні комахи (**попелиці, цикадки, клопи**). Надмірне зволоження або пересушування ґрунту, чи його ущільнення, сприятимуть розвитку **хвороб коренеплодів (гнилей, дуплистості, парші)**. В посівах буряків за появи ознак пероноспорозу, церкоспорозу на 3-5% рослин, борошнистої роси на 5-10% рослин ефективні обробки рекомендованими фунгіцидами згідно «Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні».

В посівах **соняшнику** за умов теплої погоди розмножуватимуться **геліхризова попелиця, клопи**, в осередках можливе пошкодження гусеницями **підгризаючих і листогризучих совок**, поширюватимуться хвороби: **гнилі, пероноспороз, септоріоз, фомоз**,

Захищають соняшник до цвітіння в разі заселення попелицею понад 20% рослин або наявності на кожній 40-50 екз. за відсутності ентомофагів рекомендованими інсектицидами. За умов очікування епіфітотії хвороб проводять обробку дозволеними фунгіцидами (першу на початку цвітіння, другу - через 14дб) згідно «Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні».

Шкідники і хвороби картоплі та овочевих культур

В агроценозах **пасльонових культур** шкодитимуть жуки і личинки **колорадського жука**, продовжиться спарювання імаго та яйцекладка, а наприкінці липня вийдуть жуки літнього покоління. Інтенсивне заселення рослин картоплі, томатів, інших пасльонових відбуватиметься за теплої і сонячної погоди. При температурі вище 26°C і вологості 58-75% спостерігатиметься прискорений розвиток усіх стадій фітофага і, відповідно, зростатиме його шкідливість, особливо у посівах середніх і пізніх сортів картоплі. Захищають посіви картоплі обприскуванням одним з препаратів згідно «Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні».

За відносної вологості повітря понад 87%, температури 20-25°C, рясних рос пасльонові культури інфікуватимуть **альтернاریоз та фітофтороз**. Для оздоровлення картоплі, томатів від комплексу хвороб застосовують дозволених фунгіциди.

Рослини **капусти** пошкоджуватиме **попелиця, гусінь капустиної, совки, біланів, молі**, високий рівень шкідливості яких ймовірний при встановленні помірної вологості повітря та оптимальних температур.

Захист доцільно проводити за чисельності гусениць совок ЕПШ більше 5 екз. на кожному з 5% і більше заселених рослин пізньої капусти, молі, біланів 2-5 екз. на 10% заселених рослин одним з препаратів згідно «Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні».

Огірки повсюди заселятимуться **попелицями, кліщами, тютюновим трипсом**, які за жаркої, помірно вологої погоди здатні нанести значну шкоду рослинам.

Знешкоджують сисних комах обприскуванням рослин інсектицидами. За умови частого випадання дощів, різких перепадів денних і нічних температур зростатиме ураження гарбузових **бактеріозом, пероноспорозом, антракнозом**, та іншими хворобами. Вказані погодні умови сприятимуть розвитку **пероноспорозу цибулі**. Для оздоровлення огірків, цибулі використовують рекомендовані фунгіциди згідно «Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні».

Шкідники та хвороби плодкових насаджень

На **яблуні, груші**, деревах кісточкових культур, посиляться шкідливість гусениць **плодожерок I покоління**, а також **листовійок, шовкопрядів, сисних шкідників** (попелиць, кліщів, медяниць, щитівок) та інших комах. Повсюдно личинки **яблуневої плодожерки** дохарчовуватимуться, частина їх відійде у зимову діапаузу, інша частина заляльковуватиметься. Наприкінці місяця можлива поява другої генерації фітофага, личинки якого пошкоджуватимуть плоди яблуні осінніх і зимових сортів. Значної шкоди гусінь яблуневої плодожерки завдаватиме передусім незахищеним садам. Призупиниться шкідливість **листогризучих шкідників (розаної листокрутки, яблуневої моли)**, вони літатимуть і відкладатимуть зимуючі яйця. Гусінь молодших віків **білана жилкуватого і золотугуза** скелетуватимуть листки.

У плодах **вишні і черешні** пізніх сортів дохарчовуватимуться личинки **вишневої мухи**, які наприкінці липня залялькуються і зимуватимуть в ґрунті.

У разі відлову феромонною пасткою за 7 днів спостережень 3 і більше метеликів **яблуневої плодожерки**, а також проти рухомих личинок **щитівок і несправжніх щитівок, мінуючих молей, кліщів, червиці в'їдливої** сади обробляють рекомендованими інсектицидами згідно «Переліку пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні».

Суха і спекотна погода сприятиме розвитку **борошнистої роси**, передусім на сприйнятливих сортах зерняткових та кісточкових плодкових культур. За теплої, з частими дощами і росами погоди, відбуватиметься масовий розвиток **парші, моніліозу, кучерявості листків персика, плямистостей** листя.

Зимові сорти яблуні та груші наприкінці липня проти парші та борошнистої роси обприскують дозволеними фунгіцидами, дотримуючись чергування препаратів.

Обов'язково попереджуйте про час і місце обробітку Голів сільських і селищних рад, ОТГ та пасічників. При цьому повідомляється дата обробки, назва препарату, ступінь і строк дії токсичності препарату.

При роботі з засобами захисту рослин слід дотримуватись державних санітарних правил та правил техніки безпеки.

Відділ прогнозування, фітосанітарної
діагностики та аналізу ризиків
управління фітосанітарної безпеки
Головного управління Держпродспоживслужби
в Івано-Франківській області